MUGARIK GABE

2024ko TXOSTENA

mugarik gabe

Garapenerako Lankidetza GKEa den Mugarik Gabetik herrien arteko globala eta interdependientea den garapenean sinisten dugu. Gure lana, emakume, gizon eta herrialde desberdinen artekoa zein datozen belaunaldientzat iraunkorra izango den giza garapen integrala lortu nahian, tokia-tokiko hasten dugu mugetik haratago zabalduz.

ARABA
"Itziar" Elkarteen Etxea - Zalburu Plaza z/g
01003 Vitoria-Gasteiz
945 277 385 – araba@mugarikgabe.org

BIZKAIA
Vicente Garamendi auzunea 5, behea
48006 Bilbao
94 415 43 07 – bilbao@mugarikgabe.org

GIPUZKOA
Katalina Elizegi 46, behea, 4.atea
20009 Donostia
943 445 977– gipuzkoa@mugarikgabe.org

www.mugarikgabe.org
Mugarik Gabe
@mugarikgabe
@mugarikgabeongd
@MugarikGabeONGD

Aitortu-EzKomertziala-LanEratorririkGabe 4.0 Internazionala (CC BY-NC-ND 4.0) Dokumentu hau Creative Commons lizentziapean dago. Edukia libreki zabaltzea, kopiatzea eta birbanatzea baimentzen da edozein bitarteko edo formatutan, beti ere, egiletasuna aitortzen bada. Ezin da erabili xede komertzialarekin, nahastu edo eraldatu egiten bada edo materiala oinarri hartuta sortu egiten bada, ezin da eraldatutako materialik hedatu, ezin da lizentziak baimentzen duena legalki burutzea mugatzen duen neurri teknologikorik edo legezko akaberarik erabili.

Lizentzia osatua: http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.es_

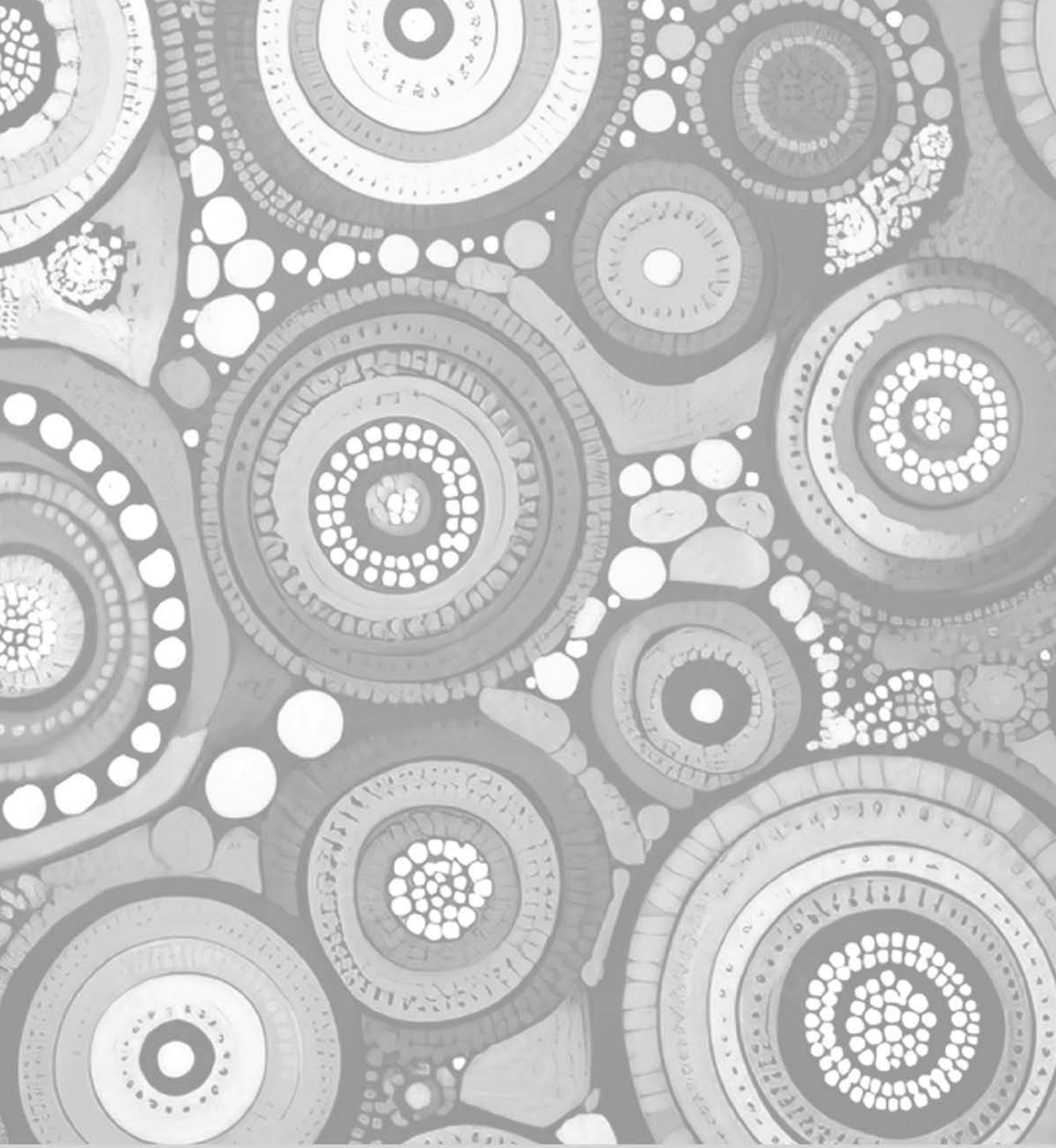

MUGARIK GABE
2024ko TXOSTENA

mugarik gabe

Txosten hau Jesús Gonzálezi eskaini nahi dio-gu, 2024an zehar utzi baikintuen.

Mugarik Gaben gauza asko gertatu zaizkigu, baina inoiz ez dugu kiderik galdu izan, eta ez da egunik igarotzen berak utzitako hutsunea nabaritu gabe.

Zurekin bidea partekatu ahal izanaren eta hain-beste ikasi izanaren pribilegioa ospatzen dugu.

Zu gogoratzen jarraitzen dugu, gutako bakoi-tzean utzitako aztarnagatik, borrokan zenuen irmotasunagatik, aliantzak ehuntzeko zure ahalmenagatik, zure konpromiso eta elkarta-sunagatik, zure laguntasunagatik, zure pertso-na-, familia-, gizarte- eta politika-ondareagatik.

Lankidetzaren instrumentalizazioak okertu gabeko nazioartekotasunaren balioak man-tentzen jakin zenuen, beste kide bat izaten, es-pazioak, eztabaidak, barreak eta bizitza parte-katzen, eta lagun bihurtu zinen.

Boliviatik, aurreko egunean Ivan Sanjinesek bere bizia eta bere borrokak ospatu behar ge-nituela idatzi zigun, eta hori egiteko modurik onena herrien askatasunaren aldeko borroka-rekin jarraitzea da.

Eskerrik asko guztiagatik, Jesús, gure bihotze-tan beti biziko zara.

Zure memoriaren alboan ibiltzen jarraituko dugu...!

ERALDAKETARAKO HEZKUNTZA BIZITZA JASANGARRIAK HERRI INDIGENAK

2024an zehar, *Bizitza Jokoan* kanpaina berriz ere Bizitza Jasangarriak eta Herri indigenak-eko Hezkuntza lantaldean protagonista izan zen. Zerbaitegatik, bigarren fase horretan aldaketa-proposamenak eta alternatibak sustatzera bideratu ginen, hiru eskubide defendatzeko: 1) herri indigenen lurraldean ezarri nahi duten edozein proiektu estraktibistaren aurrean kontsulta aske eta informaturako eskubidea; 2) guztientzako lurralde jasangarrirako eta ingurumen osasuntsu eta osasungarrirako eskubidea; 3) eta lurralde hori defendatu ahal izateko eskubidea.

Hiru eskubide horiek gure ekintzen ardatz nagusia izan ziren, eta urtean zehar bi une gako egon ziren: martxoan Bernardo Caal-en bisita, enpresa eraikitzaile eta hidroelektrikoen aurrean Cahabón ibaia defendatzeagatik kriminalizatutako Guatemalako defendatzailearena, eta azaroan kazetari eta defendatzaileekin Guatemalara bidaia. Bigarren horren inguruan orrialde hauetan erreportaje berezia aurkituko duzue.

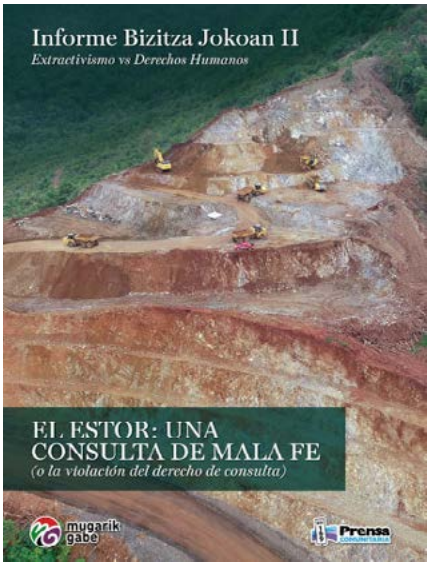

FORMAKUNTZAK, ESKOLAK ETA IKASLEEKIN TOPAKETAK

Latinoamerikan lurra eta lurraldea defendatzeko aipatutako eskubideen defentsaren, eta klima- eta zibilizazio-krisiaren testuinguru honetan hemendik ekiteko aukeren inguruko hausnarketa gazteekin jorratzea funtsezkotzat hartzen dugu. Zentzu horretan, 2024an unibertsitateko ikasleekin topaketa eta hartu-emanerako espazio ugari izan genituen.

Giza eskubideak eta naturaren eskubideak urratuta formakuntza ekimen aipagarria izan zen. Giza eta ingurumen eskubideen norbanako eta kolektibo defendatzaileen kriminalizazioaren eta klima-krisiaren arteko harremanean sakontzea bilatu genuen. Pertsona ororentzat eskubide guztiak bermatzeko, bizitza jasangarrietara igarotzeko alternatiben inguruko hausnarketa ere sustatu zuen formakuntzak. Metodologiak protagonista eta hizlari nagusitzat eskubideen defendatzaileak izan zituen eta ekintzara pasatzeko dinamika parte-hartzaileekin eta lantaldeekin konbinatu genituen.

Leioako UPV/EHUko Hezkuntza Fakultatean hiru formakuntza-espazio erraztu genituen eta horietako bi *Giza eskubideak eta naturaren eskubideak urratuta* formakuntzan izan ziren. Bat Karen Medrano Chávez Guatemalako gazte defendatzailearekin egin genuen, Bizitza, Amalurra, Lurra eta Lurraldea Defendatzeko K'iche' Herrien Kontseiluko (CPK) Gazteen Batzordeko kidea eta Lolita Chávez Ixcaquic defendatzailearen alaba

nagusia, ama zazpi urtez bere herrialdetik erbesteratu behar izan zen, lurraldea defendatzeagatik zenbait heriotza-mehatxu jaso ostean. Bestea Bernardo Caal Xol lider maia indigena defendatzailearekin egin genuen, ibaien eta bere komunitatearen eskubideak multinazionalen aurrean defendatzeagatik lau urtez kartzelatua. Hirugarren formakuntza espazioa ***Fikzio Klimatiko* dinamika** izan zen, Madrilgo Complutense Unibertsitateko irakaslea den Isidro Jiménez aktibista ekologistaren eskutik. Eskolak klima-aldaketak planteatzen dituen erronken inguruko hausnarketa-espazioa eskaintzen du, eta moldatzeko eta etorkizunerako nahi dugun gizartea eraikitzeko gure burua nola antolatu dezakegun irudikatzera gonbidatzen gaitu. Ikuspuntu sortzaile eta pedagogikotik abiatuta, fikzio klimatikoko film baterako gidoia garatu genuen eta gure ideiei bizia emateko adimen artifizialeko tresna digitalak erabili genituen.

Mondragon Unibertsitateko Bilboko Humanitate eta Hezkuntza Zientzien Fakultatean, *Giza eskubideak eta naturaren eskubideak urratuta* formakuntzaren inguruan Bernardo Caal defendatzailearekin espazioa erraztu zen.

Donostiako Gizarte eta Giza Zientzien Fakultateko Komunikazio Graduko ikasleekin bi topaketa egin genituen. Lehenengoa Desplazados.org eta Píkara Magazine-ko kazetaria den Magazine María Ángeles Fernández eta Bernardo Caalekin, eta bigarrena *Fikzio Klimatiko* dinamikarekin, Isidro Jiménezen eskutik.

Giza eskubideak eta naturaren eskubideak urratuta formakuntzarekin beste bi espazio antolatu genituen. Bata Lolita Chávez Ixcaquic defendatzailearekin Benta elkartze-espazioan izan zen, bertan *Bizitza Jokoan* erakusketa ere izan genuen. Beste formakuntza Fadurako Lanbide Heziketako Ikastetxean egin genuen eta Dalila Argueda defendatzaile hondurastarra egon zen, kriminalizazioa jasan zuen eta duela hiru urte Euskadin erbesteratzera behartuta dagoela. Hondurasen Giza Eskubideen Emakume Defendatzaileen Sare Nazionaleko kide da, eta baita Erdialdeko Amerikako Emakume Defendatzaileen Ekimeneko (IMD) kide ere. Gaur egun Basoa gizarte-proiektuak, emakume defendatzaileen Bizkaiko (Euskadi) abegi-etxeak, abegia (babesa) ematen dio.

Azkenik, Mondragon Unibertsitateko Enpresagintza eta Enpresen Administrazioa eta Zuzendaritza graduetan Graduan desazkunde-teoriaren inguruko bi formakuntza erraztu genituen Oñatin eta Bilbon, hurrenez hurren.

INTZIDENTZIA SOZIAL ETA POLITIKOA ETA KOMUNIKAZIOA

Bizitza Jokoan kanpainaren bigarren fase horretan ere, hezkuntza, komunikazioa eta intzidentziaren lan guztiaren oinarria Latinoamerikan kasuen ikerketa da. Kasu horiek aipatu berri ditugun hiru eskubideen urraketa eta defentsaren isla dira. Oraingo honetan Hondurasen Guapinol, Mexikon Tarahumara Mendilerroko Choréachi eta Coloradas de la Virgen komunitateak eta Guatemalan El Estorren kasuen inguruko informazioa bildu genuen. Kasu bakoitzeko txostena gure webguneko *Argitalpenak – Ikerketak* atalean ikusgai dago eta laburpen grafikoagoa ondorengo estekan aurki daiteke: https://bizitzajokoan2.mugarikgabe.org/

Bernardo Caal bisitan zegoen bitartean, Lankidetzaren Euskal Agentziarekin Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako aldundiekin eta Gasteizko eta Bilboko udalekin bildu eta intzidentzia espazioak sortu genituen. Bere egoeraren jakitun diren eta Guatemalan lan egiten duten erakunde aliatu eta gizarte-kolektiboekin ere topaketa antolatu genuen. Gainera, egonaldia egin zuen astean EITBn, 97 irratian eta Grupo Noticiasen elkarrizketak egiteko denbora ere aurkitu genuen.

Bizitza Jokoan erakusketak Euskal Herriko kultura- eta hezkuntza-espazio ugaritan presentzia izaten jarraitu du. 2024an ondorengo tokietan bisitatzeko aukera izan genuen: Hondarribiko Liburutegian, Donostiako Casares-Tomasene Kultur Etxean, Donostiako UPV/EHUko Hezkuntza, Filosofia eta Antropologia Fakultatean eta Karrantzako (Bizkaia) Karpin Faunan. Gainera, Getxon

hiru tokitan aurkeztu genuen: Benta elkartze-espazioan, Gobelako Polikiroldegian eta Fadurako Lanbide Heziketako Ikastetxean.

Beste urte batez, Gipuzkoako udalerri eta eskualdeetan bizitza jasangarriekin eta politiken koherentziekin lerrokatutako politika publikoak hartzea sustatzeko lanean jarraitu dugu. Iaz, zehazki, Urola Erdian (Azkoitia) Iraurgi Berritzen Tokiko Garapen Agentziarekin lankidetzan aritu ginen eta Donostiako Udaleko Politiken Koherentzia taldean parte hartu genuen. Saioetan jasangarritasunarekin eta tokiko garapenarekin lotutako arloetako teknikariek eta zinegotziek parte hartu zuten.

Komunikazio, hedabide-eragina eta intzidentzia mailan, kazetari eta giza eskubideen defendatzaileekin Guatemalara egindako bidaia izan zen jarduera nagusia. Txosten honetan erreportaje osoa aurkituko duzue.

GUATEMALARA BIDAIA KAZETARIEKIN

JONATHAN MARTINEZ

«Multinazionalek Guatemalatik eskuak odolez blai eta poltsikoak nikelez beterik alde egiten dute. Guk motxilan arpilatutako herrien hitz bizia, haien erresistentzien testigantza eta ahaztea merezi ez duen aintzira amaigabearen oroitzapena ekarri ditugu».

DANI DOMÍNGUEZ (LA MAREA)

Guatemalako herri indigenen borroken errealitatea Mugarik Gaberen eskutik ezagutu ahal izatea bete-betekoa izan da. Haiekin lan egin duen erakundea denez —eta, gainera, Prensa Comunitaria bezalako hedabideak lagundu gintuenez—, errealitateetara hurbildu ahal izan ginen, beste moduren batean beharbada zailagoa izango zen. Era berean, aurrekontu eskasagoak dituzten kazetaritza-proiektu txikientzat baliabide ekonomikoak izatea laguntza handia da.

LEIRE ARTOLA (ARGIA)

Euskal Herrian ere kapitalismoak itsututa eta itota gaituen garaiotan, kazetariok bidaia honetatik ekarri dezakegun gutxienekoa da kolonialismo basatiak erasandako eta isilarazitako zapalkuntza historia horiek guztiak argitaratzea. Irakurleei begirada harantz mugiarazten saiatzea. Eta ez da gutxi, komunitateetako herritarrek hala erakutsi digute, behintzat: lurren eta giza eskubideen defentsan ari direnek behar dituzte euren ahotsak duinki entzuten eta kontatzen dituzten kazetariak ere. Prensa Comunitariako kazetariengandik ikasi dugu titular ponposoen gainetik daudela elkar zaintza, komunitatea, eta kazetarion iturri diren lekukoen duintasuna eta babesa. Bizitza jokoan dutenen sumina arintzea ez dago gure esku, baina mina eragiten duten handikien injustiziak eta kolonialismoaren zapalkuntzak agerian jartzea, bai. Eskerrik asko, Mugarik Gabeko parte zareten guztioi, bide hori hautatzeagatik eta hedabide txikion indarrean sinesteagatik.

Bizitza Jokoan II kanpainaren baitan azaroan Guatemalara egindako bidaia ez dugu ahaztuko. Ez dugu ahaztuko, izan ere, bidaia Jesús gure kidearekin pentsatzen eta antolatzen hasi ginen. Fénix meatzaritza-gunearen aurrean erresistentzia azaltzen duten El Estorreko komunitateetako autoritateei *in situ* udalerriko kasuaren inguruko Jesúsen ikerketa-lana aurkeztu eta entregatu ahal izan genien.

Horrez gain, ez dugu ahaztuko Amada Chávez eta Isela González kideak ezagutu eta haiengatik hainbeste ikasi ahal izan genuelako, Mexikoko Tarahumara Mendilerroko Rarámuri komunitateak defendatzeagatik mehatxuak jasaten dituzte eta lekualdatu behar izan dira.

Lagundu gintuzten kazetariekin partekatutako bidaia, elkarrizketa, bazkari eta barre uneak ere ez ditugu erraz ahaztuko eta haien hitzak erreportaje honetan bildu ditugu. Eskerrik asko, Prensa Comunitaria, Argia, EITB, La Marea, Público eta Naiz, horren guztiaren berri emateagatik eta laguntzeagatik.

Eta, batez ere, El Estor, Chapin Abajo eta Sacatalji-n erresistentzian dauden komunitateetako kideak eta defendatzaileak eta Bernardo Caal ezagutu eta entzun ahal izanaez dugu ahaztuko. Gu Euskal Herrira itzuli ginen, baina haiek lehenengo lerroan jarraitzen dute eskubideak, lurraldea eta natura defendatzen.

Hemen bidaiaren kontakizun laburra eta irudiak.

1go EGUNA - 25, ASTELEHENA

Bidaiako talde guztia Guatemala hiriko hotelean geunden eta gero bi autobusetan lauzpabost orduz gure erakunde kide ASECSAk Cobánen duen formakuntza-zentrora bidaiatu genuen. Bertako instalazioetan ostatu, erraztasun guztiak eta arreta eman ziguten.

Arratsaldean Guatemalan eta Alta Verapazen enpresen jarduerak eta lurraldearen defentsak suposatzen dutenaren ikuspegi globala ezagutu ahal izan genuen.

Isela Gonzálezek eta Amada Chávezek, ASMACeko kideek, Mexikoko Tarahumara Mendilerroan gertatzen ari dena kontatu ziguten. Haiek Rarámuri komunitateak bortxazko desplazamenduengatik, legez kontrako baso-mozketatik, jauntxokeriatik eta krimen antolatutik defendatzeagatik babes-neurriak dituzte.

2. EGUNA - 26, ASTEARTEA

Goizean, El Estorreko kasuaren inguruko dokumentala ikusi ostean, Juan Bautista Xol kazetari komunitarioak meatzaritza-enpresa eta polizia--indarren kontrako komunitateen erresistentziaren inguruko informazioa biltzeak berarentzat suposatu zuena azaldu zigun.

Arratsaldean, Bernardo Caal protagonista izan zen, Cahabón ibaiaren alboan bere borroka-istorioa ezagutu genuen. Ibaia defendatzeagatik kriminalizatu eta lau urtez kartzelaratu zuten. Preso egondako kartzela ere bisitatu genuen.

«Gainera, inork epaituko ez duen *ekozidioa* da», helarazi zigun Bernardok, «hidroelektrikoek ibaia torturatu, sarraskitu eta erailtzen dute».

Proiektu horretan Guatemalako Corporación Multi Inversiones eta Espainiako Florentino Pérezen ACS enpresak sartuta daude.

3. EGUNA - 27, ASTEAZKENA

Cobánenik goizean goiz irten ginen eta, bost orduko bidaia, ia 1500 metroko jaitsiera eta tenperatura 15-20 gradu igo eta gero, El Estor udalerrira heldu ginen. Aldez aurretik kasuaren inguruko informazioa bildu eta gero bisitatu ahal izan genuen.

Antzinako autoritateak, arrantzale-gremioko ordezkariak eta aintziraren ertzean kokatutako meategiaren eta aintziraren ondoan bizi diren komunitate desberdinen ordezkariak gure zain zeuden.

Gobernuaren, erakundeen eta komunikabideen aldetik jasaten ari diren erabateko utzikeriagatik haien haserrea adierazi ziguten, nahiz eta hainbat pertsona kriminalizatu, espetxeratu, haien lurrak bortxatu, jazarri eta erail dituzten. Gainera, biztanleria zaintzeko eta erosteko saiakerak etengabeak dira. «Gure pobrezia saltzen dute, enpresek gure pobreziari probetxua ateratzen diote eta biztanleria erosten dute», adierazi zuen Pedro Xolek.

Borrokaren ondorioz eta isun bat dela eta, Fénix meatzaritza-guneak, errusiar-suitzar Solway Investment enpresa-taldea atzetik daukanak, gaur egun ez du jarduten. Dena den, jarduerari berehala ekiteko, aintzira kutsatzen jarraitzeko eta nikel eta bestelako materialez betatako ehunka kamioik El Estor udalerriaren erdigunea etengabe gurutzatzeko beldurra antzematen da.

«Emakume borrokalaria naiz, eta ez dut inoiz aurpegia ezkutatu», ohartarazi zigun Angélica Choc-ek, heldu eta berehala grabatzeko baimena eskatu genionean. Amaitzeko, Tomas Chiculcul-ek hau ondorioztatu zuen: «Konpainia horrek gure eskubideak urratzen dizkigu gure eskubideak defendatzeagatik, hain zuzen ere. LANEren 169. hitzarmena ez da betetzen gure lurraldean, nahiz eta estatuak idatzita izan. Gobernuak ez gaitu kontuan hartzen. (...) Krimen guztiak iker ditzatela eta kontsulta egin dezatela, herriak erabaki dezala, eta meategiaren aldeko emaitza ateratzen bada, horrela izango da».

Adierazi berri ziguten sufrimendu guztiarekin kontrastean, Izabal aintziraren ertzean ilunabarraz gozatu ahal izana ez dugu inoiz ahaztuko.

4. EGUNA – 28, OSTEGUNA

06:30ean bi txalupan handitan ia itxasoa dirudien Izabal aintzira erraldoia gurutzatzen hasi ginen, Chapin Abajoko komunitaterantz abiatuta.

Komunitate guztiak ongi etorri beroa egin zigun, aurre egiten duten errepresio egoera gorabehera. Bertan, biztanleria estutzen eta itotzen duena komunitate osoa inguratzen duen palma afrikarra da. Palman erabiltzen diren ongarriek azkenean aintzira ere kutsatzen dute.

Mehatxuak eta harrapaketa-aginduak gorabehera, Chapin Abajoko komunitateak bere antzinako lurraldearen zati bat berreskuratzea lortu du, palmari lekua irabazteari esker. Landare horren olioaren zati handi bat Alemaniara esportatzen da. Lider batek adierazi zigun bezala, «gure guraso eta aiton-amonei palmaren etorrerarekin lana, eskolak, garapena, kotxeak etab. agindu zizkieten, baina ez da ezer heldu —gehitu zuen—. Arreta gure kosmobisioan jartzen badugu, ez dago gelditùko gaituen munstrorik».

Argazkirik hoberenak ateratzeko xedearekin, txalupaz aintziraren beste ertzera itzultzean Fénix meatzaritza-gunera hurbiltzen saiatu ginen, enpresaren segurtasunaren arreta gehiegi deitu gabe. Egituraren tamaina eta mendian eragindako inpaktua ikustea izugarria da.

5. EGUNA – 29, OSTIRALA

Kazetariekin batera egindako bidaiako azken egunean, Cobánen prentsaurrekoa egin genuen eta zenbait komunikabide joan ziren. Bidaia kontatu genuen eta, batez ere, meatzaritza-enpresen, palma afrikarraren eta hidroelektrikoen aurrean lurraldea defendatzen duten tokiko komunitateen eta kolektiboen eskaerak helarazi genituen.

ERALDAKETARAKO HEZKUNTZA FEMINISMOAK

ERREPARAZIOA JASOTZEKO ESKUBIDEA INDARKERIA MATXISTEN KONTRAKO ESTRATEGIA GISA

Otsailean *Kintsugi: Indarkeria Matxistatik Biziraun duten Emakumeei Erreparazio Ekitaldia* egin genuen.

Kintsugi urtebete baino gehiagoko eraikuntza kolektiboko prozesu baten amaiera izan zen eta honako erakunde hauekin egin genuen: Zehar Errefuxiatuekin, Bizitu, Feministalde, Mujeres del Mundo Babel eta Colectiva Feminista de El Salvador.

Prozesuan, indarkeria mota desberdinak bizitako zortzi emakumeren ezinbesteko parte-hartzea izan genuen, hala nola jatorrizko herrialdean haurren ezkontza, indarkeria transfoboa, bikotekidearen eta bikotekide ohiaren indarkeria, indarkeria instituzionala, indarkeria bikarioa eta emakume migratzaile eta arrazializatuek etxe barruko neskame gisa jasandako indarkeriak.

Bilborocken partekatu nahi zutena entzuteko espazioa sortu genuen. Gero, musikarekin, kartelekin eta oihuekin kalera atera ginen, ikusgarri bihurtu eta gure salaketa eta aldarrikapenak espazio publikora eramateko. 25N plazan amaitu genuen, haien erreparazioa jasotzeko eskubidearen aldarrikapenak irakurri zituzten eta emakumeen eskubideen defentsan bide luzea egindako hiru sareren lana aitortu zuten.

Egun hori, aurreko lan guztia eta parte hartu zuten guztiak lerro gutxi batzuetan laburtzea zaila da, hainbat emakume ahal zuten heinean laguntzen inplikatu ziren, hala nola musikariak eta artista plastikoak, agurrak bideoen bitartez bidaltzen.

Indarkeria matxisten biktima eta biziraule diren emakumeekin erreparazio-prozesuak materializatzeko lanean jarraitzen dugu, gizarte-ardura delako eta instituzioen aurrean prozesu horiek abian jarri behar direla aldarrikatzeko.

MEMORIA ERAIKIZ INSTITUTUETAN

Memoria Eraikiz proposamen artistikoarekin jarraitu genuen, zehazki institutuetako ikasleei bideratuta. Hernanin, Agurainen eta Ermuan egon ginen eta ikasturtean zehar ekimen honen baitan beste ikastetxeetan jarraituko dugu.

EGIARAKO, JUSTIZIARAKO ETA ERREPARAZIOA JASOTZEKO ESKUBIDEARI BURUZKO FORMAKUNTZAK

2024an zehar, erreparazioa jasotzeko eskubidearen inguruan hitz egiten jarraitzeko zenbait espaziotan parte hartu genuen, ELAk azaroaren 25ean antolatutako *Aitortu, erantzun, erreparatu: hacer frente a las violencias machistas* jardunaldian, Ermuako emakumeen etxean antolatutako erreparazioaren inguruko hitzaldian, eta Bizitu erakundeak antolatutako *Reparar para seguir caminando juntas* jardunaldian egon ginen.

EMAKUME DEFENDATZAILEAK BABESTEKO ERRONKAK

Ekainean Corporación para la Vida Mujeres que Crean eta Erdialdeko Amerikako Emakume Defendatzaileen Ekimeneko kideen bisita izan genuen eta Basaurin topaketa batean parte hartu zuten. Antolatu genuen mahai-inguruan azken txostena aurkeztu zuten, *Datos que nos duelen, redes que nos salvan: 10+ años de agresiones contra defensoras de Derechos Humanos en Mesoamérica* (2012-2023), eta babeserako estrategia anitzak azaldu zituzten. Horrez gain, entitate publikoek garatu ditzaketen estrategiak eta laguntzak instituzioekin partekatzeko eztabaida, eta zaintzak eta sendatzea estrategia politiko gisa lantzen zituen eskola antolatu genituen, bigarren hori erakunde eta kolektiboetako emakumeei zuzenduta.

Era berean, Irungo Emakumeen Etxean MQCk *Jabetuz eta sareetan ez korapilatuz* eskola egin zuen, inguru digitaletako indarkeria matxista aztertu eta babesteko tresnak lantzeko.

ABORTUA BAI, ABORTUA EZ, NIRE ERABAKIA DA

2013an Beatrizen kasua argitara atera zen, lupus gaixotasuna zuen El Salvadorreko emakumeak anentzefalia zuen umeki batekin haurdun zegoen eta abortua egitea eskatu zuen. El Salvador abortua zeharo zigortzen duten herrialdeetako bat da.

Orduan, hasiera batean, bere osasuna oso kaltetuta zegoenez, abortua egitearen aldeko borroka hasi zen eta, gero, El Salvadorreko estatuak bere eskubideak urratu zituela aldarrikatzeko borroka egin zuten. Borrokan zenbait elkarte feminista lagundu zioten, hala nola Agrupación por la Despenalización del aborto eta Colectiva Feminista, Amerika Arteko Giza Eskubideen Auzitegira heldu zen eta epaia abenduaren 20an argitaratu zuten.

Azaroan Morena Herreraren bisita izan genuen eta aborturako eskubidea aldarrikatzeko beharraz mintzatzen jarraitu genuen. Baina aldarrikapena ez da Latinoamerikara mugatzen, Europan ere olatu erreakzionarioa bizitzen ari gara eta zenbait herrialdetan murrizketak daude. Laia Eskolarekin lankidetzan, Gasteizko unibertsitatean eta Burgu edo Laudio bezalako herrietan hitzaldietan parte hartu genuen. Horrez gain, intzidentzia politikoko espazioetan egon ginen, esaterako, Sexu eta Ugalketa Eskubideei buruzko Eusko Legebiltzarreko Taldeartekoan, eta Gasteizko Udaleko eta Arabako Foru Aldundiko Lankidetza eta Berdintasuna arloetako arduradunekin eta teknikariekin.

Gainera, oraindik ere hedatzen ari garen zenbait material egin genituen, hala nola bideo bat eta erakusketa bat.

LANKIDETZAK

Joan den urtean ere, aurrekoetan bezala, proposamen eta ekintza bateratuetan hainbat erakunderekin parte hartzen eta lankidetzan jarraitu genuen.

- 2026an egingo den eta Gernika Gogoratuz taldeak bultzatutako *Mundos Mujeres en Euskal Herria: Pazes desde las prácticas comunitarias* nazioarteko kongresuko talde motorrean parte hartu genuen.

- Emaginekin garatzen ari diren ikerketan baten markoan elkarlanean aritu ginen eta haiek antolatutako *Torturak ikuspegi feministatik aztertzeko topaketetan* parte hartu genuen.

- Setem Hego Haizeak bultzatutako *Indarkeria Kontsumitzen Dugu* prozesuaren hirugarren fasean parte hartu genuen eta haiekin aisialdian indarkeria matxistak errepikatzean sakondu dugu.

- Formakuntzaren bidez, beste erakundeekin elkartrukeak egiten eta haiekin ikasten jarraitu dugu. Antolakundeko aldaketa feministaren inguruko formakuntzak (Estatuko Koordinakundea, EDE y Estatuko Reas – Idearia) eta proiektu zein ekintzetan modu eraldatzailean genero ikuspegia txertatzeko formakuntzak nabarmendu nahi ditugu (Nafarroako Koordinakundea eta Formakunde).

- 2022an elkarrizketa eta lankidetzarako espazioa sortu genuen. Colectiva Feminista eta Mugarik gaberekin batera, UPV/EHUko Ikasketa Feministak eta Generokoak Masterreko eta El Salvadorreko UESeko Genero Maisutzako irakasleek parte hartzen dute oraindik gaur egun mantentzen den eztabaida- eta lankidetza-espazioan.

BARNE-PROZESUAK MUGARIK GABE

2024an erakunde feministagoa eraikitzeko gure proposamenean aurrera egin genuen eta *A pico y pala* genero ekitatearen aldeko gure planaren ekintzei jarraipena eman genien, honako hauetan azpimarra berezia jarrita:

ZAINTZETAN SAKONTZEN

Mugarik Gaben zaintzetan sakontzeko denbora hartzeko, Fil a L'Agulla-ren laguntza izan genuen. Horretarako, gure erakundearen zaintzak nola ikusten genituen diagnostikoa egin genuen. Ondorioak kolektiboki partekatu ostean, botere, lidergo eta autogestiora bideratutako formakuntza-espazioa izan genuen. Ondoren, Mugarik Gaben gaiaren inguruan eztabaidatzeko saio batzuk izan genituen eta gure funtzionamendurako aldaketa-proposamenak jaso genituen, betiere zaintzak bizitzeko modua hobetu zezaketen lan egiteko eta erabakiak hartzeko era berriak txertatzeko helburuarekin.

ERRAZTASUNAK AREAGOTUZ

Gobernantza-prozesu feministagoak izateko asmoz, gure asanbladetan, erabakiak hartzeko espazio nagusietan, erraztasunak ematearen eta hitzartze emozionalen rolak duela zenbait urte txertatu genituen eta horien funtzionamendua ebaluatzeko denbora hartu genuen.

Era berean, erabakiak hartzeko bestelako ereduak ezagutzeko kanpoko laguntza jaso genuen, zehazki, *soziokrazia* ezagutzeko eta gure funtzionamenduan ereduaren proposamenetako batzuk txertatzeko, erabakiak hartzeko modu hobeak bizitzea bilatzeko xedearekin.

DENERA IRITSI EZINAREN AURREAN, LAN-POLITIKA FEMINISTA

Erakundearen aldaketa feministaren prozesuaren baitan, ikuspuntu horretan erakundearen arloan zaintzak txertatu nahi ditugu. 2022tik eraikuntza kolektiboko prozesuan gaude Setem Hego Haizea, Mugarik Gabe, Euskadiko GGKEen Koordinakundea, REAS Euskadi eta Colectiva XX-Krekin batera, eta haiekin lan-politika feministaren esanahian eta zehaztapenean sakondu genuen.

2024an, aldez aurreko lanean eta eraikuntza kolektiboa oinarri hartuta, guztion bizitza erdigunean jartzeko lan-politika definitzeko hamar hastapen eta hogei akordio eraikitzeko argitalpena zabaldu genuen.

NAZIOARTEKO LANKIDETZA

BOLIVIA

2024an garatutakoak Komunikazio Indigenaren Sistema Plurinazionaleko esperientzia luzeari jarraipena eman zion. Ikuspegi *deskolonizatzaile* eta *despatriarkalizatzailearekin*, sistemaren rolak lankidetza indigena eta eskubideen aldeko borroka indartu ditu. Prozesuak erakunde indigenetako kide askok formakuntza teknikoa eta politikoa jasotzea ahalbidetu zuen. Horrela, komunikazio indigena gizarte-eraldaketarako, herrien eskubideen hedapenerako eta defentsarako, eta kulturarteko elkarrizketarako tresna gisa erabili zuten. Eskubideekin eta gai estrategikoekin kritikoa izanda, formakuntzak erakunde indigenek modu artikulatuan eztabaidak eta proposamenak izatea ahalbidetu zuen, gero elkarrekin interes bereziko legeen eta politiken onarpenean eragiteko. Politika eta komunikazioko lan horrek Boliviako herri indigenen ikuspegitik eta proposamenetatik abiatuta estatu plurinazionala eraikitzen nabarmen lagundu zuen zenbait arlotan, hala nola ekonomia komunitarioan eta elikadura burujabetzan, autonomia indigenetan eta hezkuntza elebidun *deskolonizatzailean*. Emakumeen eskubideei dagokienez, borroka batez ere indarkeria mota guztien aurka eta gizartean zein politikan haien parte-hartzea sustatzera bideratu zuten.

Marko horretan, 2024ko etapan garatutako guztia prozesu horren jarraipena izan zela aipatu beharra dago, Boliviarentzat une historiko eta politiko zehatzari erantzuna emateko. Izan ere, gizarte mugimendua bateratzeko Batasun Itunaren baitan erakunde indigenak txertatzeko esfortzuak bateratzea beharrezkoa zela agerikoa

zen, aldaketa-prozesuak jarraitzeko mehatxuak jasaten baitzituzten eta estatu plurinazionalaren eraikuntzan lanean jarraitzeko beharra baitzegoen. Hori guztia klima-krisiak Bolivian izan ditzakeen inpaktuen inguruko kezkaren testuinguruan gertatzen zen, batez ere gune sentikorretan, hala nola presentzia indigena eta nekazari handiko eskualde tropikaletan, azken urteetan sute indartsu eta menderaezinak eta lehorteak jasan dituzte eta.

Mugarik Gabe La Paz iparraldeko eskualdean intzidentzia-ahalmenak indartzeko eta klima--krisiaren aurrean kulturarteko komunitateek, emakumeek eta indigenek estrategia berriak garatzeko laguntzen aritu da. Ondorioz, Komunikazio Indigenaren Sistema Plurinazionalaren eta La Paz iparraldeko eskualde tropikaleko Komunikazio Komunitarioko Zentroaren lana indartu du, baita bigarren horren hedabideak ere, hala nola Televisión Indígena eta Radio Comunidad, APC Agencia Plurinacional de Comunicación edo Boliviako telebista indigena Plurinacional TV plataformekin lakidetzan.

Bideo, irrati eta sare sozialetarako formatuan hedapenerako zenbait material ekoitzi eta, Bolivia TV estatuko telebistaren, sare sozialen eta mintegien bitartez, *En Defensa de la Madre Tierra nos Organizamos Frente a la Crisis Climática* intzidentzia kanpaina zabalaren baitan edukiak zabaldu zituzten. Guztira kanpaina 49.780 pertsonari heldu zitzaien. Klima-krisiari aurre egiteko erronkek ezaugarritutako egungo une konplexuan, ingurumenaren egoeraren inguruan kontzientzia handiagoa izateko lagundu egin du komunikazioak. Gainera, haien egoera eta eskubideak errespetatzeko zein emakumeentzat indarkeriarik gabeko bizitza bermatzeko eskariak agerikoagoak izatea ahalbidetu du.

KOLONBIA

CORPORACIÓN PARA LA VIDA MUJERES QUE CREAN (CMQC)

2024an zehar, CMQCtik abian zeuden zenbait prozesu indartu zituzten. *Bioleta ahaldundu egiten da eta sareetan ez da korapilatzen* programan, inguru digitaletan dinamika eta harremanak izateko modu berriei aurre egiteko inguru digitaletan genero indarkeriak jorratzea ezinbes-

teko eta beharrezko gaia dela ikusi zuten. Hala, harrera ona izan zuen eta emakume gazte, lider, irakasle, eta GKE-etako zein Medellín hiriko entitate publikoetako langileekin zaintza-gaitasunak eta *ziberzaintza* indartzeko espazio berriak sortu ahal izan zituzten.

SiempreVivas programaren baitan, Medellín hiriko zein Aburrá haranaren iparraldeko GKE-etako eta entitate publikoetako langileen eta lider defendatzaileen norbanakoen eta erakundeen autozaintza, autobabesa, kideen arteko zaintza eta zaintza kolektiboko gaitasunak indartzeko bidean aurrera egin zuten. Zaintza feministaren ikuspuntutik, Antiokia departamentuko emakume defendatzaileentzat prebentzio-, babes- eta laguntza-prozesuak garatu zituzten. Departamentu hori nazioan gizarte-liderren aurkako eraso, mehatxu eta erailketa gehien dituztenen artean bigarrena da.

Confluencia por el derecho de las mujeres y las niñas a una vida libre de violencias programan *Confluencias y diálogos* jardunaldia nabarmena izan zen, emakume anitzen eta instituzioetako ordezkarien parte hartzearekin. Autoritateen eta emakume parte-hartzaileen artean elkarrizketa hurbila, humanizatua eta zintzoa ehundu ahal izan zuten, eta emakumeek dituzten trabak aitortu ez ezik, genero ikuspegia duen arreta humanizatua bermatzeko autoritateek dituzten traba instituzional eta subjektiboak ere aitortu zituzten.

ACINEKO ETA CAUCAKO INDIGENEN ESKUALDE KONTSEILUA (CRIC)

Caucan, narkotrafikoarekin eta baliabide naturalen ustiapenarekin, hala nola urrea, egurra, azukre-kanabera eta urarenarekin, lotutako legez kontrako eragile berriek bilatzen duten lurralde-kontrola dela eta, komunitate indigenek indarkeriaren areagotze larriari aurre egin behar diete. Gertakarien artean bortxazko desplazamenduak, erailketak eta mehatxuak daude, betiere eskualdeko komunitate indigenen jabegokoak diren antzinako lurraldeak hartzeko helburuarekin.

Testuinguru horretan, **Caucako Indigenen Eskualde Kontseiluarekin (CRIC)** eta **Ipar Caucako Kabildo Indigenen Elkartearekin (ACIN)** batera, CRIC osatzen duten hamaika herrietara bideratutako babes eta laguntza humanitarioko estrategia integrala burutzen ari dira. Lanaren helburua bi entitateen barne-antolamendua indartzea eta Kiwe Thegnas lurraren defendatzaileak ahalduntzea da, enpresa transnazionalek eta krimen antolatuko taldeek ezarritako bipiltzearen aurrean erresistentzia azaltzen duten herrien babes kolektiboa bermatu ahal izateko.

Estrategia horren osagai gakoa Kiwe Thegnas emakumeak ahalduntzea da, bizitzaren defentsan ezinbesteko rola baitute. Zaintza kolektiboaren buru izateko eta ekintza politikoak bere gain hartzeko, ohiko zaintza-rolekin apurtzen ari dira. Horregatik, kriminalizatu eta seinalatu egiten dituzte, baina, gizonezko kideekin batera, lurra eta lurraldea defendatzen jarraitzen dute naturarekin harmonia babesteko eta haien komunitateen bizitza bermatzeko xedearekin.

Lerro berean, **CRICeko *Emakumea Programatik***, Caucako emakume indigenen eskubideen defentsaren alde lanean jarraitu zuten. Indarkerien kontaketari eta horiek ikusarazteko kanpainari amaiera emateko, Emakumeenganako Indarkeriaren Behatokiak podcast formatuko buletina argitaratu zuen eta atalen bidez emakumeen aurkako indarkeria mota desberdinak kontatu zituzten. Podcasta zenbait irrati komunitariotan hedatu zen eta ahozko formatuak lurraldeetan eragin handiagoa izan zuen.

Gainera, urtean zehar, emakumeen parte-hartze politikoa indartzen jarraitu zuten. Lan horren adibide berri eta argia CRICen XVI. Kongresua da, izan ere, ekitaldian, bi emakumek CRICeko kontseilari nagusi kargua hartu zuten.

KOLONBIAN GIZA ESKUBIDEAK BEHATZEKO EUSKAL ORDEZKARITZA

2024an Euskal Ordezkaritzan parte hartu genuen; Giza Eskubide, Biktima eta Aniztasun Zuzendaritzak; eLankidetza - Eusko Jarularitzaren Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziak; Eusko Legebiltzarreko Giza Eskubide, Berdintasun eta Justizia Batzordeak; Euskadiko GGKEen Koordinakundeak; eta Alboan, Mugarik Gabe eta Zehar-Errefuxiatuekin erakundeek osatuta. Mugarik Gaben, Kolonbian egiaztapen misio batean parte hartu genuen, Antiokiako Elkarte Indigenarekin (OIA) lankidetzan Antiokiako giza eskubideen emakume defendatzaile baten egoera ebaluatzeko. Defendatzailea 2023an Euskal Herrian egon zen eta, bere testuingurura itzultzean, itzuleraren arrisku-balorazioa egin genuen. Azterketaren baitan, Eusko Legebiltzarreko Giza Eskubide Batzordeko legebiltzarkideekin herrialdera bidaiatu genuen.

Misioa bitartean, zenbait instantziarekin bilerak izan genituen, hala nola NBEren Egiaztatze Misioa, Iheslarientzako Nazio Batuen goi-komisarioa (UNHCR), Geneva Call, Antiokiako Gobernazioko Giza Eskubideen Zuzendaritza, Lurren Agentzia Nazionala (ANT) eta Herriaren Defendatzailea. Egindako esfortzuak gorabehera, bisitatutako lurraldeetan giza eskubideen bermean hutsune larriak ikusi genituen.

Antzemandako arazoen artean, legez kontrako talde armatuen etengabeko presentzia nabarmentzekoa da, landaguneko komunitateen aurkako indarkeriak areagotu egin dituzte, bereziki indigenen, anfro-ondorengoen eta nekazarien aurkakoak. Lurraldeetan segurtasun-baldintzak erabat larriak dira eta gizarte-lidergoen aurkako mehatxuak eta erasoak sistematiko bihurtu dira.

Talde horiek darabiltzaten gizarte- eta lurralde-kontroleko estrategiak anitzak dira: gizarte-lidergoen kooptazioa, mugikortasuna murriztea, jarrera-arauak ezartzea, itxialdiak eta etxeratze aginduak. Ekintza horiek legez kontrako ekonomien presentziarekin lotura dute, besteak beste, narkotrafikoarekin, eta indarkeria eta gatazka armatua betikotzen dute.

Adingabeak errekrutatzea beste arazo larria da, mikrotrafikoaren bidez behartu, hertsatu, engainatu edo kontrolatu egiten dituzte. Horri emakumeen, nesken eta emakumezko nerabeen aurkako sexu-indarkeria gehitu beharra dago, gatazkaren testuinguruan gerrarako arma gisa erabiltzen baitute.

Horrez gain, Kolonbiako gobernuaren eta FARC-EPren arteko Bake Akordioaren ezarpena oraindik ere nahikoa ez dela argi geratu zen, batez ere genero ikuspuntu bereizgarriari dagokienez. Erabateko Bakea lurraldeetan modu integralean ezartzen ez baldin bada, politika publikoak muga handiak ditu. Gainera, gizarte-liderren kontrako indarkeria kasuena zigorgabetasuna ohikoa da, eta ikerketan, judizializazioan eta arduradunen aurkako isunetan ez dago aurrerapenik.

Francia Márquez eta Gustavo Petroren egungo gobernuak giza eskubideekin konpromiso argia azaldu du eta hirurogei urte baino gehiagoz Kolonbian eliteen pribilegioak eta indarkeria betikotu dituen sistema deuseztatzeko lanean dago. Hala ere, historikoki interes pribatuentzat aritu den estatuko egitura eraldatzea oraindik ere denbora, baliabideak eta nahi politiko egonkorra eskatzen dituen erronka erraldoia da.

TREBAKUNTZARAKO HERRI INSTITUTUA (IPC) ETA ANTIOKIAKO ELKARTE INDIGENA (OIA)

Etapa berrian sartzen ari gara eta Antiokiako Elkarte Indigenaren (OIA) pean antolatuta dauden Antiokiako komunitate indigenekin lanean jarraituko dugu. Lana Trebakuntzarako Herri Institutuarekin (IPC) batera burutuko dugu, hau da, komunitate horien giza eskubideak indartzeko Bake Kontseiluaren ahalmenean konfiantza duen erakunde kidearekin.

Gure ikuspuntua emakume indigenen ekarpenak ikusaraztera eta areagotzera bideratuko dugu bereziki, izan ere, haiek dira bakea eraikitzeko ekarpenik handiena egiten dutenak. 2025erako, komunitate horien behar zehatzak identifikatzea ahalbidetzen duten ekintza humanitarioak egitea proposatzen dugu, azpimarra emakumeengan jarrita, haien eskaera eta errealitateetan oinarritutako intzidentzia politikoko estrategiak garatzeko xedearekin.

EL SALVADOR

El Salvadorren, gaur egun, Nayib Bukeleren bigarren lehendakaritza-aldian, testuinguru soziopolitikoa konplexua da.

Bukele 2019an boterera heldu zenetik, baliabideak, politika eta estatuko botere guztien kontrola etengabe zentralizatu egin ditu, prozesuan, udalen finantzaketa eta autonomia deuseztatu ditu, espazio zibikoa itxi du, eta parte-hartze mekanismoak eta demokrazia bera arriskuan jarri ditu. Gainera, testuingurua gizarte-protestaren estigmatizazioak, fundamentalismoen gorakadak eta giza eskubideen urraketa larriek ezaugarritzen dute.

Testuinguru horren aurrean, Mugarik Gabek mugimendu feminista salvadortarrarekin lanean jarraitzen du, tokiko garapenerako Colectiva Feministaren eta Asociación de Mujeres por la Dignidad y la Vidaren bitartez.

Emakume defendatzaileen antolakuntza, lankidetza, intzidentzia, babesa eta autonomia ekonomikoa indartzeko eta areagotzeko lanean jarraitzen dugu, segurtasun, jasangarritasun eta duintasun handiagoko baldintzetan defentsa-lanetan jarrai ahal dezaten. Kideekin batera, haien sare eta erakundeetan gure lana Babes Integral Feministaren jabetzan txertatzeko apustua egiten jarraitzen dugu.

COLECTIVA FEMINISTA

Unibertsitate Nazionalean, giza eskubideen ikuspegi feministatik, indarkeriarik gabeko bizitzarako eskubidearen alde lanean jarraitzen dute, UESen baitan unibertsitateko ikasleak eta irakasleak indartzeko prozesuaren garapenean.

Gainera, emakume gazte eta helduen aniztasun eta intersekzionalitateetatik abiatuta, gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-eskubideen defentsan laguntza ematen diegu gizarte eta genero indarkeria egoera berrien aurrean.

Testuingurua lagungarria izan ez arren, Colectivak indarkeria eta zaurgarritasun egoeran dauden emakume eta gazteentzat lurraldeko arreta-, aholkularitza- eta laguntza-estrategiak eraikitzearen aldeko apustua egiten du, baita emakumeen eskubideak defendatzean kriminalizazioaren eta mehatxuen aurrean autobabesa sustatzeko ere. Estrategien artean, sare komunitarioei laguntza, babes kolektiborako modu desberdinak eta hedapen zein salaketarako komunikazio lana daude.

Zaintza-ekonomia eta ekofeminismoko ikuspegietatik, emakume heldu eta gazte anitzentzat justizia ekonomikoa aldarrikatu zuten gizarte- eta politika-agendaren ahalduntze ekonomikoa sustatzeko, antolakuntza indartzearen eta intzidentziarako lidergoaren bitartez.

Bestalde, gizarte eta genero indarkeriarik gabeko bizitzan laguntzeko antolatutako emakume gazteen eta emakume lesbianen ekintza kolektiboa indartzea oraindik ere beharrezkotzat hartzen dute. Hala, Red de Mujeres por la Igualdad y una Vida Libre de Violencia sarean kolektibo horien lidergo, intzidentzia eta lankidetza gaitasunak indartzea, antolakuntza, intzidentzia eta eskubideen defentsarako gaitasunak hobetzea, eta ekonomia-, gizarte- eta ingurumen-kalteen aurrean haien erresilientzia eta erresistentzia areagotzea ezinbestekotzat daukate.

LAS DIGNAS

Emakumeak eta gazte anitzak ekonomikoki ahalduntzeko haien lidergo, lankidetza eta intzidentzia gaitasunak indartzeko lanaz gain, iaz gizarte mobilizazioaren eta intzidentzia politikoaren aldeko apustuarekin jarraitu zuten, batez ere ingurumen-ikuspegitik iruditeria kolektiboan eta udal politika publikoetan zaintza-ekonomia txertatzea errazteko.

GUATEMALA

2024. urtea herrialdearentzat erabakigarria izan da. Urte hasieran antzinako autoritateak erresistentzian zeuden, 106 egunez egon ziren (urritik urtarrilera) demokrazia eta biztanleriaren zati handienak emandako botoa defendatzeko. Horrek botere-taldeek egingo zuten estatu-kolpe saiakera geldiarazi zuen, izan ere, Bernardo Arévalok, egungo presidenteak, kargua hartzea ez zuten onartzen, ustelkeria eta zigorgabetasunarekin jarraitzeko.

Urtebeteko agintaldia eta gero, Ministerio Publikoaren (MP) bitartez eta Kongresuan gertatzen ari den ustelen hitzarmenaren etengabeko mehatxua dela eta, aurrerapenak urriak dira.

Hala ere, Bernardo Arévalo departamentuetako gobernatzaile gisa agintari ezagunak izendatu zituen eta karguan rol garrantzitsua izan dezaketen konfiantza dago.

2024-2029 aldirako gorteen edo magistratuen hautaketa-prozesua sei hilabetez atzeratu zen ustelen hitzarmena zela eta, justizia-sisteman zigorgabetasuna mantentzen jarraitu ahal izateko. Hautatutako hamahiru magistratuek justizia-sistema berritzeko konpromisoa izango dute, dena den, ez dago itxaropen handirik, batzuk hitzarmenaren baitan baitaude.

Enpresa hidroelektriko, meatzaritza-enpresa, palma afrikarreko enpresa eta azukre-lantegi erauzleek sortutako arazoen ondorioz, lurraldeak eta natura ondareak bipiltzeari aurre egiten jarraitzen dute herri indigenek, eta hori erasoa eta giza eskubideen urraketa dela nabarmendu beharra dago.

Jatorrizko herriek, erakundeek eta komunitateko buruzagiek badakite gobernuaren instantzia desberdinetan lan egitea ahalbidetzen ez duten aurreko gobernuetako langileak egoten jarraitzen dutela. Hala ere, ustelkeria eta zigorgabetasunaren aurka aurrera egiten eta borrokatzen jarraitzea oraindik ere herrientzat erronka da.

UK'UX B'E

Bost erakunderen antolakuntza-lana indartzen jarraitu dute: Chilam Balam, Alkatetza Indigena, Cunen, Uspantan eta baita Uk'ux B'e ere. Herrialdeko testuinguru aldakorra kontuan izanda, elkarrizketarako eta testuinguruaren azterketa koiunturalerako espazioak mantendu ziren. Horrek testuingurua bere dimentsioan ulertzea eta Ama Lurraren, giza eskubideen eta herri indigenen defentsarako aliantza estrategikoak eraikitzea ahalbidetu zuen.

Alkatetza Indigena eta Chilam Balametik, hainbat ekintza publiko komunitario egin zituzten, erabakiak hartzeko, basoak zaintzeko eta indarkeria prebenitzeko espazioetan gazteen antolakuntza, lankidetza eta parte-hartzearen kontzientziazioa sustatzeko. Horretarako, ikus-entzunezko komunikazio tresnen inguruko formakuntza jaso eta horiek erabili zituzten.

Emakumeak haien eskubideetan ahalduntzeko eta ahalduntze hori beste emakumeei transmititu eta hedatzeko espazioak izateko helburuarekin, **komunikatzaile komunitarioekin analisi-zirkuluak** egiten ari dira, eta bertan Zona Reina, Quiché, San Pedro Jocopilas eta Chimaltenango komunitateetako emakumeek parte hartu zuten.

Mayab Izakia Berreraikitzeko eta mayab' memoria historikoa berreskuratzeko helburutik abiatuta, Ama Lurraren alde eta sistema patriarkal eta matxistaren kontra borrokatzen duten zazpi emakume lider defendatzaileen testigantzak sistematizatu zituen Uk'ux B'ek. Haien komunitateetan funtsezko rola dute eta datozen belaunaldien borroketarako erreferente izan daitezke.

Irrati eta telebista programen bitartez formakuntzari ekarpenik handiena egiten dieten erakundeetako bat bezala identifikatu dute Uk'ux B'e, herrialdearen testuingurua ulertzen, eta herrien proposamenak eta eskaerak zalantzan jartzen eta lantzen ahalbidetzen duen azterketarako-espazio gisa.

K'iche emakumeak mayab' sistema juridikoan egindako ekarpenen komunikazio-kanpainak helburuak bete zituen, gizarte-plataformetan zenbait publikora heldu zen eta Alkatetza Indigenak eta autoritate komunitarioek mayab' justiziaren ezarpenean duten funtsezko rola ikusarazi zuen.

ASECSA

ASECSAtik lurraldeko eta komunitateetako hezitzaile-eskolaren formakuntza politikoko prozesuarekin jarraitu zuten. Horrela, arrazakeria, matxismoa eta bazterketa bezalako zapalketek gizartean ezartzen dituzten praktikak *desikastea* eta norbanakoen zein kolektiboaren pentsamendua deskolonizatzea sustatzeko apustua egiten dute, hortaz, nortasun politiko anitzak birgaitzea eta kontzientzia zein pentsamendu kritikoa eraikitzea ahalbidetzen dute.

Ekitate eza eragiten duten kausak eraldatzeko intzidentzia politikoko ekintzekin jarraitu zuten, zehazki, bioaniztasuna eta elikadura burujabetzako ekintzak babesteko lege-proposamenean intzidentziaren bidez.

Nazioarteko saretik erabakiak hartzeko espazioetan emakumeen parte-hartzea indartu zuten eta baita erakundeekin, komunitateko emakume liderrekin eta giza eskubideen emakume defendatzaileekin koordinazioa ere. Horren helburua emakumeen borrokak ikusarazteko esfortzuak artikulatzea eta komunikazio-mekanismoak ezartzea da.

Oinarrizko lurraldeko erakundeei laguntzeak prozesu tekniko-politikoak garatzea eta ura, basoa, lurra eta elikadura burujabetzari zuzendutako lurralde-hobenak jasotzea ahalbidetu zuen. Laguntza horretan, defendatzaile bezala egiten duten jardueragatik errepresaliak jasaten dituzten liderren kasuak ezagutu zituzten. Defendatzaileen bizitzaren eta segurtasun fisikoaren kontrako erasoak murrizteko, ASECSAk defentsa juridikoaren eta babes zein aterpe ekintzen bitartez laguntza eskaini zien.

Gazteen parte-hartzea tokiko eta eskualdeko garapen-prozesuetan eragin politikoa izaten ari da, oinarrizko talde antolatuen eta erakundeen eragileen kudeaketa-gaitasunak indartzen ditu eta herriak boterea hartzea sustatzen du.

CANICAS (PRENSA COMUNITARIA + RUDA)

Autoritate indigenek gidatutako 106 eguneko geldialdiaz informatu ahal izateko, Prensa Comunitaria hedabide alternatiboak bere lana hirukoiztu egin zuen eta 22 departamentuetako 14n denbora errealean nazio osoan informazioa eskaintzen zuen hedabide bakarra izatea lortu zuen. Hala, kazetaritza komunitario, indigena eta feminista eskubide zibiko eta politikoen zein adierazpen-askatasunaren informazio-erreferente gisa kokatu zuen.

Prensa Comunitariak 120 puntutik antzinako komunitate eta autoritateekin batera informazioa hedatu zuen eta 8 milioi pertsonek sareetan interakzioa izatea lortu zuen. Herri indigenen, emakumeen eta LGTBIQ+ pertsonen ikuspuntutik eskubide zibiko eta politikoen zein adierazpen--askatasunaren inguruan informazioa helarazten duten kazetari eta hedabide independenteen kontrako erasoen gorakada eragin zuen lan horrek.

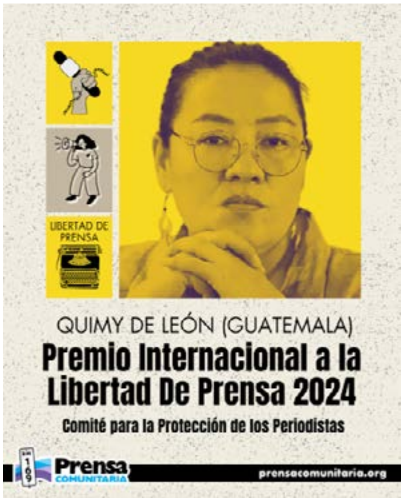

Aldi horretan, Mugarik Gabek Canicas lagundu izan zuen kazetaritza komunitario indigena eta feminista indartzen, herrialdea demokratizatzeko dinamikak, borrokak eta gizarte-eskaerak ikusgarri egiteko xedearekin. Horrez gain, eskubideez gozatzeko gizarte-bermeak galtzearen ondorioz, adierazpen-askatasunean eta informazioaren eskuragarritasunean erronka handiak daude eta horiei aurre egiteko ere lanean aritu ziren. Horregatik, hain zuzen ere, adierazpen-askatasunaren arloan difamazio eta kriminalizazio ekintzei aurka egiteko eta informatzen zuten bitartean arriskuak murrizteko segurtasun-estrategia ezarri zuten.

Bernardo Arévalo presidenteak karguaren zina egin eta behin herrialdean hein batean demokrazia ezarrita, feminismoen, aniztasunaren eta desgaitasunaren narratiba berriak eraikitzeko RUDA hedabidearen, emakumeen eta lurraldearen gaitasuna handitzeko laguntza ematen jarraitu zuten. Horretarako, ikustaldiak, entzunaldiak eta irismena handitu ahal izateko komunikazio eraginkorreko estrategia abiarazi zuten.

SECTOR DE MUJERES

2024an zehar emakumeen erakundeen gaitasunak eta lankidetza indartu zituzten, Guatemalako sei departamentutan ikuspegi feminista eta *deskolonialetik* haien eskubide kolektiboen, elikadura burujabetzaren eta alternatiba ekonomikoen aldeko defentsa eta intzidentzia sustatzeko.

Emakumeen erakundeek haien ezagutzetan sakondu zuten eta nekazaritza jasangarriaren zein elikadura burujabetzaren inguruko ekintzak berreskuratu eta ezarri zituzten. Hori sendabelarren ezagutzan eta erabileran sakontzeko eskolen bidez egin zuten, erromero, aloe vera eta erratz--horiarekin xanpua egiteko esperientziak partekatzeko xedearekin. Metodologia horrekin, ama lurra zaintzeko, elikatzeko landareak ezagutzeko, ura zaintzeko eta autokontsumo, ekoizpen eta elkar-truke praktikak ezagutzeko garrantzian sakondu zuten, betiere ekonomia feministaren ikuspegitik eta bizitzaren sareari lotuta.

Gainera, zerbitzuak, ondasunak eta produktuak elkar trukatzeko eta banatzeko ekintza-plana egin zuten, elikadura jabetza eta alternatiba ekonomikoak sustatzeko proposamenarekin batera. Jarduera horien bitartez, emakumeek ekonomia-, gizarte-, kultura- eta ingurumen-eskubideak eskatzeko dituzten intzidentziarako gaitasunak areagotu zituzten eta 2025ean lantzen jarraituko duten burujabetzan azpimarra jarri zuten.

Ikuspegi komunitarioarekin, eta herri eta emakume maietatik abiatuta, Utz´Kaslemal´ edo Biziera Onerako bizitzaren eta lurraldeen jasangarritasuna eta iraunkortasuna lortzeko antzinako praktikak eta ezagutzak berreskuratzea proposamenaren osagai nagusia da.

SARE ETA PLATAFORMETAN PARTE-HARTZEA

EUSKADIKO GGKEEN KOORDINAKUNDEA

Euskal lankidetzaren zenbait alderdien inguruan hausnartzeko, ikasteko eta eragiteko, sektoreko beste erakundeekin batera sareko lanaren aldeko apustu gisa koordinakundean parte hartzen dugu. Espazio eta lantalde desberdinetan parte hartzen jarraitzen dugu: supra intzidentzia politikoa, gune feminista, hezkuntza, Erdialdeko Amerika taldea, lurraldeko asanbladak eta asanblada orokorrak.

BILBO FEMINISTA SARETZEN

Bilboko kolektibo feministak biltzen dituen Bilbo Feminista Saretzen plataforman parte hartzen jarraitzen dugu. Plataforma gure hirian ere agenda feminista txertatzeko apustua egiten dute beste entitate eta pertsonek ere parte hartzera irekita daude.

Beste urteetan bezala, plataformaren funtzionamenduaren ardatz nagusia manifestazio feminista nagusien antolaketa izan zen: Martxoak 8, Emakumeen Nazioarteko Eguna; Apirilak 26, Ikusgarritasun Lesbikoaren Eguna; eta Azaroak 25, Emakumeen Aurkako Indarkeria Ezabatzeko Eguna.

Iaz, zaintza-sistema publikoarekin lotutako eskariak mantendu genituen, baina zaintzen merkantilizazioaren salaketa erdira ekarri genuen: zaintzekin ez da negoziorik egiten!

Apirilaren 26an, Ikusgarritasun Lesbikoaren Egunean, *Lesbianas pioneras del feminismo* lemapean zenbait ekintza antolatu genituen, betiere errebeldeak, bideak ireki zituztenei eta gaur egun oraindik ere borroka horretan jarraitzen dutenei aitortza egiteko.

Azaroaren 25ean, Emakumeen Aurkako Indarkeria Ezabatzeko Egunean, Europan Gisele Pelicoten kasuarekin lotuta, bortxaketa-kultura salatzeko eta lotsa bandoz aldatuko dela argi eta ozen oihukatzeko kaleak hartu genituen.

BIZITZAK ERDIGUNEAN

2023ko azaroaren 30a gogora ekartzeko, zaintzen lehenengo greba orokorra egin genuen eguna, hain zuzen ere, azaroaren 30ean *Zaintzaren Herria* antolatu genuen. Eztabaidetatik, topaketatik, dantzatik eta mobilizaziotik, bizitza sostengatzeko sistema publiko eta komunitario hori eztabaidatzen eta eraikitzen jarraitzeko espazioa izan zen.

ERAGOZPEN FISKALERAKO KANPAINA

Beste urte batez Eragozpen Fiskalerako Kanpainan parte hartu genuen, gure zergak bidegabeak diren partidetan gastatzen direla salatzeko, hala nola gastu militarretan, eta proiektu eraldatzai-

leetarako dirua desbideratzea sustatzeko. Argitan, Armiarma, AuzoanBizi, AZET Etxebizitza Sindikatua, BATU Elkarlaguntza Sarea, CNT Bilbao, Ekologistak Martxan, Elkarlaguntza Sarea Galdakao, ESK, Finantzaz Haratago, JauziEkoSoziala, Irola Irratia, ISF Euskadi, Kakitzat, KEM-MOC, Lumaltik Herriak, Mugarik Gabe, Mundubat, Setem Hego Haizea, REAS, Ongi Etorri Errefuxiatuak, Posada de los Abrazos – Besarkatuz eta Zehar-Errefuxiatuekin batera parte hartu genuen.

EUSKAL HERRIA KAPITALARI PLANTO

Multinazionalen aurkako borrokan, hemen eta haien probetxurako bipiltzen dituzten lurraldeetan zenbait kolektiborekin lanean jarraitzen dugu.

Iaz ere Europan eta munduan orokorrean militarismoaren gorakada eta gerra ukatzera bideratu genuen lana, baita Palestinako biztanleriaren aurka egiten ari diren genozidioa salatzera ere.

EUSKAL HERRIKO EMAKUMEEN MUNDU MARTXA

Iaz, EHEMMtik, apirilaren 24an Gasteizen Rana Plazaren oroimenez protesta egin genuen.

Azken hiruhilekotik aurrera, Euskal Herrian 2025ean ekintzaren VI. urtea ospatzeko garatuko ditugun jarduerak prestatzen buru-belarri aritu ginen, batik bat, krisi ekosoziala, migrazioak eta indarkeria matxistak jorratuko ditugu. Hala, sustatu nahi ditugun ekintzak guztion artean eraiki eta irudikatu ahal izateko irailean Gasteizen asanblada irekia egin genuen.

2024AN ONARTUTAKO PROIEKTUAK

ERAKUNDEA	PROIEKTUAREN IZENA	MGren BAZKIDEA	HERRIALDEA	PROIEKTUEN KOSTU TOTALA	ESKURATUTAKO DIRULAGUNTZA
Bizkaiko Foru Aldundia	Investigación sobre procesos de reparación social y simbólica de víctimas y sobrevivientes de violencias machistas.	MUGARIK GABE	Euskal Herria	30.000,00	30.000,00
Bizkaiko Foru Aldundia LH	Protegiendo el derecho a la vida, el territorio e integridad como Pueblos Indígenas CRIC, con participación de La guardia indígena como Agentes de Paz.	CRIC	Kolonbia	79.997,15	79.997,15
Gipuzkoako Foru Aldundia	Mujeres y juventudes empoderadas desafiando las violencias y la discriminación	LAS DIGNAS	EL Salvador	99.246,05	99.246,05
Gipuzkoako Foru Aldundia	BIZITZA JOKOAN III – ESKUBIDEAK DEFENDATZEA NATURA BABESTEA DA	MUGARIK GABE	Euskal Herria	71.453,03	49.964,00
Arabako Foru Aldundia	"Estrategias ancestrales para el fortalecimiento organizativo y herramientas de autocuidado y protección para las mujeres indígenas del territorio CRIC.-Colombia	CRIC	Kolonbia	180.829,57	137.296,76
Arabako Foru Aldundia	EL DERECHO AL ABORTO EN CENTROAMÉRICA. JUSTICIA PARA BEATRIZ	MUGARIK GABE	Euskal Herria	14.589,95	11.671,96
Arabako Foru Aldundia	Memoria Eraikiz en institutos	MUGARIK GABE	Euskal Herria	11.952,00	5.630,03
Eusko Jaurlaritza	Por el derecho de las mujeres a defender derechos desde un enfoque de proyección integral feministas en dos regiones de El Salvador	Colectiva Feminista	EL Salvador	421.592,73	337.251,60
Eusko Jaurlaritza	"Fortaleciendo el Sistema Plurinacional de Comunicación Indígena en Tierras Bajas de Bolivia para un ejercicio pleno y efectivo de derechos de las mujeres y pueblos indígenas hacia el Vivir Bien"	CEFREC	Bolivia	748.518,27	596.727,81
Eusko Jaurlaritza	Articular colectivos y población joven frente a las violencias políticas contra mujeres y personas sexo-género disidentes	MUGARIK GABE	Euskal Herria	361.759,22	286.987,00
Eusko Jaurlaritza	Defensa de los derechos humanos y justicia social ante el desafío de la transición ecológica	ASECSA	Guatemala	29.925,34	29.925,34
Bilboko Udala	Defendiendo los derechos de pueblos indígenas y mujeres en Guatemala desde el periodismo comunitario	Canicas	Guatemala	69.951,44	69.951,44
Bilboko Udala	Bizitza Jokoan II: promoviendo alternativas en la defensa de la Tierra, las Vidas y los Derechos	MUGARIK GABE	Euskal Herria	15.956,18	15.956,18
Donostiako Udala	Aporte a la Paz total en Colombia desde el consejo de paz de los Pueblos indigenas de Antioquia y la Red Plurietnica por la Defensa del Territorio	OIA	Kolonbia	81.397,00	50.000,00
Donostiako Udala	BIZITZA JOKOAN IV – ESKUBIDEAK DEFENDATZEA NATURA BABESTEA DA	MUGARIK GABE	Euskal Herria	39.868,32	19.570,32

Gasteizko Udala	Memoria Eraikiz en institutos	MUGARIK GABE	Euskal Herria	9.298,00	6.966,70
Basauriko Udala	Siempre Vivas: mujeres aliadas por un activismo saludable en Medellín y el Valle de Aburrá	MUJERES QUE CREAN	Kolonbia	50.011,89	40.000,00
Basauriko Udala	Justicia para Beatriz. El derecho al aborto en América Latina y Europa	MUGARIK GABE	Euskal Herria	13.115,50	10.000,00
Getxoko Udala	"Ciudades Universitarias: seguras, inclusivas y diversas"	Colectiva Feminista	EL Salvador	39.705,67	29.400,00
Getxoko Udala	Bizitza Jokoan Getxon_Tierra Vidas y Derechos (fase III)	MUGARIK GABE	Euskal Herria	16.223,00	9.000,00
Debako Udala	Alzando la Voz, para una vida plena, con dignidad y libre de violencia para las mujeres y las jóvenas en Iximulew.	SECTOR DE MUJERES	Guatemala	2.749,23	2.749,23
Andoaingo Udala	RECUPERADA LA SALUD NUTRICIONAL DE NIÑOS/AS MENORES DE 5 AÑOS EN SITUACIÓN DE POBREZA EXTREMA, EN EL DEPARTAMENTO DE ALTA VERAPAZ.	ASECSA	Guatemala	11.365,00	9.178,00
Irungo Udala	"Mujeres del CUNEN formadas y ejerciendo sus derechos individuales y colectivos"	UKUXBE	Guatemala	14.405,00	14.405,00
Berdintasun Ministerioa	MEMORIA ERAIKIZ-FLORES EN EL ASFALTO	MUGARIK GABE	Euskal Herria	32.696,50	17.119,00
				2.446.606,04	**1.958.993,57**

KONTU-AUDITORIA

INFORME DE AUDITORÍA DE CUENTAS ANUALES DE PYMES SIN FINES LUCRATIVOS EMITIDO POR UN AUDITOR INDEPENDIENTE

A la Asamblea General de la Asociación Mugarik Gabe, por encargo de la Junta Directiva:

Opinión

Hemos auditado las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos adjuntas de Mugarik Gabe, que comprenden el balance a 31 de diciembre de 2023, la cuenta de pérdidas y ganancias, y la memoria (todos ellos en formato PYMES sin fines lucrativos) correspondientes al ejercicio terminado en dicha fecha.

En nuestra opinión, las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos adjuntas expresan, en todos los aspectos significativos, la imagen fiel del patrimonio y de la situación financiera de la Asociación a 31 de diciembre de 2023, así como de sus resultados correspondientes al ejercicio anual terminado en dicha fecha, de conformidad con el marco normativo de información financiera que resulta de aplicación (que se identifica en la nota 2 de la memoria de PYMES sin fines lucrativos) y, en particular, con los principios y criterios contables contenidos en el mismo.

Fundamento de la opinión

Hemos llevado a cabo nuestra auditoría de conformidad con la normativa reguladora de auditoría de cuentas vigente en España. Nuestras responsabilidades de acuerdo con dichas normas se describen más adelante en la sección Responsabilidades del auditor en relación con la auditoría de las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos de nuestro informe.

Somos independientes de la Asociación de conformidad con los requerimientos de ética, incluidos los de independencia, que son aplicables a nuestra auditoría de las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos en España según lo exigido por la normativa reguladora de la actividad de auditoría de cuentas. En este sentido, no hemos prestado servicios distintos a los de la auditoría de cuentas ni han concurrido situaciones o circunstancias que, de acuerdo con lo establecido en la citada normativa reguladora, hayan afectado a la necesaria independencia de modo que se haya visto comprometida.

Consideramos que la evidencia de auditoría que hemos obtenido proporciona una base suficiente y adecuada para nuestra opinión.

Aspectos más relevantes de la auditoría

Los aspectos más relevantes de la auditoría son aquellos que, según nuestro juicio profesional, han sido considerados como los riesgos de incorrección material más significativos en nuestra auditoría de las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos del periodo actual. Estos riesgos han sido tratados en el contexto de nuestra auditoría de

MAZARREDO AUDITORES S.L. * R.E.A - R.O.A.C. Nº 51643 *

las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos en su conjunto, y en la formación de nuestra opinión sobre éstos, y no expresamos una opinión por separado sobre esos riesgos.

- Subvenciones, donaciones y legados imputados al excedente del ejercicio

Descripción:

La Entidad recibe subvenciones para diversos proyectos de cooperación de distintas entidades públicas y privadas.

De acuerdo con el marco normativo de información financiera que resulta de aplicación y tal y como se indica en la nota 4 de la memoria de PYMES sin fines lucrativos, las subvenciones, donaciones y legados no reintegrables se contabilizan inicialmente como ingresos directamente imputados al patrimonio neto, reconociéndose en la cuenta de pérdidas y ganancias como ingresos sobre una base sistemática y racional de forma correlacionada con los gastos derivados de la subvención, donación o legado.

Hemos considerado que la imputación a ingresos de las citadas ayudas supone un riesgo de nuestra auditoria, al tratarse de importes significativos para la Asociación, en tanto que la determinación del excedente del ejercicio depende en gran medida de este aspecto.

Nuestra respuesta:

Hemos conocido los controles que la Asociación tiene diseñados y realizado pruebas analíticas y de detalle para asegurarnos de que la imputación a ingresos de las distintas ayudas recibidas sea coherente y proporcional con el grado de ejecución durante el ejercicio de los gastos de cada expediente de ayuda.

Finalmente, hemos evaluado si la información revelada en las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos cumple con los requerimientos del marco normativo de información financiera aplicable.

Responsabilidad de la Junta Directiva en relación con las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos

La Junta Directiva es responsable de formular las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos adjuntas, de forma que expresen la imagen fiel del patrimonio, de la situación financiera y de los resultados de la Asociación, de conformidad con el marco normativo de información financiera aplicable a la entidad en España, y del control interno que consideren necesario para permitir la preparación de cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos libres de incorrección material, debida a fraude o error.

En la preparación de las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos, la Junta Directiva es responsable de la valoración de la capacidad de la Asociación para continuar como empresa en funcionamiento, revelando, según corresponda, las cuestiones relacionadas con la empresa en funcionamiento y utilizando el principio contable de empresa en funcionamiento excepto si la Junta Directiva tienen intención de liquidar la Asociación o de cesar sus operaciones, o bien no exista otra alternativa realista.

MAZARREDO AUDITORES S.L. • R.E.A - R.O.A.C. Nº 51643

Responsabilidades del auditor en relación con la auditoría de las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos

Nuestros objetivos son obtener una seguridad razonable de que las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos en su conjunto están libres de incorrección material, debida a fraude o error, y emitir un informe de auditoría que contiene nuestra opinión.

Seguridad razonable es un alto grado de seguridad, pero no garantiza que una auditoría realizada de conformidad con la normativa reguladora de auditoría vigente en España siempre detecte una incorrección material cuando existe. Las incorrecciones pueden deberse a fraude o error y se consideran materiales si, individualmente o de forma agregada, puede preverse razonablemente que influyan en las decisiones económicas que los usuarios toman basándose en las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos.

En el Anexo I de este informe de auditoría se incluye una descripción más detallada de nuestras responsabilidades en relación con la auditoría de las cuentas anuales de PYMES sin fines lucrativos. Esta descripción que se encuentra en la página 5 es parte integrante de nuestro informe de auditoría.

MAZARREDO AUDITORES, S.L.

Inscrita en el Registro Oficial de Auditoría de Cuentas con el N.° S-1643

IGNACIO CABIA AGUSTÍN

Inscrito en el Registro Oficial de Auditoría de Cuentas con el N.° 17216

c/ San Vicente 8, Edificio Albia I, 10°, 48001 Bilbao (Bizkaia)

Bilbao, 17 de junio de 2024

MAZARREDO AUDITORES S.L. * R.E.A - R.O.A.C. Nº 51643 *

ANEXO I

MUGARIK GABE

BALANCE DE PYMESFL AL CIERRE DEL EJERCICIO 2023 Y 2022

	ACTIVO	Nota	2023	2022
A)	ACTIVO NO CORRIENTE		99.862,52	110.835,52
I.	Inmovilizado intangible	(5)	1.227,78	119,32
III.	Inmovilizado material	(5)	6.926,05	19.673,11
IV.	Inversiones inmobiliarias	(5)	446,58	1.889,01
VI.	Inversiones financieras a largo plazo	(8)	91.262,11	89.154,08
B)	ACTIVO CORRIENTE		3.315.872,74	4.957.169,10
II.	Usuarios y otros deudores de la actividad propia	(6)	3.015,80	4.899,80
III.	Deudores comerciales y otras cuentas a cobrar		2.191.575,67	3.107.615,36
V.	Inversiones financieras a corto plazo	(8)	460.000,00	485.000,00
VI.	Periodificaciones a corto plazo		896,31	383,92
VII.	Efectivo y otros activos líquidos equivalentes		660.384,96	1.359.270,02
TG.	TOTAL ACTIVO		3.415.735,26	5.068.004,62

	PATRIMONIO NETO Y PASIVO	Nota	2023	2022
A)	PATRIMONIO NETO		3.359.677,76	5.023.890,37
A-1)	Fondos propios	(10)	842.617,21	884.078,12
I.	Fondo Social		25.280,53	25.280,53
1.	Fondo Social		25.280,53	25.280,53
II.	Reservas		858.737,18	957.172,95
IV.	Excedente del ejercicio		(41.400,50)	(98.375,36)
A-2)	Subvenciones, donaciones y legados recibidos	(13)	2.517.060,55	4.139.812,25
B)	PASIVO NO CORRIENTE		-	300,00
II.	Deudas a largo plazo	(9)	-	300,00
3.	Otras deudas a largo plazo		-	300,00
C)	PASIVO CORRIENTE		56.057,50	43.814,25
II.	Deudas a corto plazo	(9)	5.006,37	68,97
1.	Deudas con entidades de crédito		122,82	68,97
3.	Otras deudas a corto plazo		4.883,55	-
V.	Acreedores comerciales y otras cuentas a pagar		51.051,13	43.745,28
2.	Otros Acreedores		51.051,13	43.745,28
TG.	TOTAL PATRIMONIO NETO Y PASIVO		3.415.735,26	5.068.004,62

MAZARREDO AUDITORES S.L. * R.E.A. - R.O.A.C. Nº 51843 *

MUGARIK GABE

CUENTA DE RESULTADOS DE PYMESFL CORRESPONDIENTE AL EJERCICIO TERMINADO EL 31 DE DICIEMBRE DE 2023 Y 2022

		Nota	2023	2022
A	**EXCEDENTE DEL EJERCICIO**			
1.	**Ingresos de la actividad propia**	**(12)**	**61.236,55**	**65.844,88**
	a) Cuotas de asociados y afiliados		24.116,00	24.327,14
	c) Ingresos de promociones, patrocinadores y colaboraciones		-	9.295,15
	d) Subvenciones, donaciones y legados imputados a excedente del ejercicio		37.120,55	31.228,00
	f) Reintegro de ayudas y asignaicones		-	994,59
2.	**Ventas y otros ingresos ordinarios de la actividad mercantil**		**9.893,26**	**8.436,10**
	a) Ventas		95,50	50,10
	b) Prestaciones de servicios		9.797,76	8.386,00
3.	**Gastos por ayudas y otros**		**(2.545.392,22)**	**(2.002.364,75)**
	a) Ayudas monetarias	(12)	(2.543.745,13)	(1.998.574,36)
	d) Reintegro de subvenciones, donaciones y legados		(1.647,09)	(3.790,39)
6.	**Aprovisionamientos**		-	**(2.250,30)**
7.	**Otros ingresos de la actividad**		**29.014,78**	**26.314,76**
8.	**Gastos de personal**		**(424.711,33)**	**(448.180,06)**
9.	**Otros gastos de la actividad**		**(131.967,73)**	**(204.556,40)**
10.	**Amortización del inmovilizado**	**(5)**	**(15.753,18)**	**(15.675,33)**
11.	**Subvenciones, donaciones y legados de capital traspasados al excedente del ejercicio**	**(13)**	**2.970.103,23**	**2.475.657,12**
14.	**Otros resultados**	**(12)**	**3.171,73**	**276,12**
A.1)	**EXCEDENTE DE LA ACTIVIDAD (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12+13+14)**		**(44.404,91)**	**(96.497,86)**
15.	**Ingresos financieros**		**896,51**	**258,38**
16.	**Gastos financieros**		**(0,13)**	**(120,91)**
17.	**Variación de valor razonable en instrumentos financieros**		**2.108,03**	**(1.995,92)**
18.	**Diferencias de cambio**		-	**(19,05)**
A.2)	**EXCEDENTE DE LAS OPERACIONES FINANCIERAS (14+15+16+17+18+19)**		**3.004,41**	**(1.877,50)**
A.3)	**EXCEDENTE ANTES DE IMPUESTOS (A.1+A.2)**		**(41.400,50)**	**(98.375,36)**
A.4)	**Variación del patrimonio neto reconocida en el excedente del ejercicio (A.3+19)**		**(41.400,50)**	**(98.375,36)**
B)	**Ingresos y gastos imputados directamente al patrimonio neto**			
1.	**Subvenciones recibidas**		**1.347.351,53**	**3.302.860,21**
2.	**Donaciones y legados recibidos**			
3.	**Otros ingresos y gastos**			
4.	**Efecto impositivo**			
B.1)	**Variación de patrimonio neto por ingresos y gastos reconocidos directamente en el patrimonio neto (1+2+3+4)**		**1.347.351,53**	**3.302.860,21**
C)	**Reclasificaciones al excente del ejercicio**			
1.	**Subvenciones recibidas**		**(2.970.103,23)**	**(2.475.747,72)**
2.	**Donaciones y legados recibidos**			
3.	**Otros ingresos y gastos**			
4.	**Efecto impositivo**			
C.1)	**Variación de patrimonio neto por reclasificaciones al excedente del ejercicio (1+2+3+4)**		**(2.970.103,23)**	**(2.475.747,72)**
D)	**Variaciones de patrimonio neto por ingresos y gastos imputados directamente en el patrimonio neto (B.1+C.1)**		**(1.622.751,70)**	**827.112,49**
E)	**Ajustes por cambios de criterio**			
F)	**Ajustes por errores**			
G)	**Variaciones en la dotación fundacional**			
H)	**Otras variaciones**			
I)	**RESULTADO TOTAL, VARIACIÓN DEL PATRIMONIO NETO EN EL EJERCICIO (A.4+D+E+F+G+H)**		**(1.664.152,20)**	**728.737,13**

MAZARREDO AUDITORES S.L. * R.E.A. - R.O.A.C. Nº S1643 *

AUDITORIA SOZIALA

BATU ZAITEZ MUGARIK GABERA!!

PERTSONA ETA KOLEKTIBO ASKOK BABESTEN GAITUZTE ETA OSATZEN DUTE MUGARIK GABE.

ZU ERE IDENTIFIKATUTA SENTITZEN BAZARA EGITEN DUGUN LANAREKIN, EKONOMIKOKI BABESTERA GONBIDATZEN ZAITUGU.

EGIN ZAITEZ BAZKIDE ALDIZKAKO KUOTAREN BIDEZ, KOPURUA TXIKIA IZAN ARREN
Mundu bidezkoagoa, feministagoa eta iraunkorragoa eraikitzeko eguneroko lanean lagunduko gaituzu.

BABES GAITZAZU DOHAINTZA PUNTUAL BATEN BIDEZ
Proiektu zehatz bat babesteko.

Informa zaitez: www.mugarikgabe.org

EZ DEZAGUN PALESTINA AHAZTU...

Bizitza irakasten dugu, jauna

Gaur, nire gorputza sarraski telebisiboa izan da
Gaur, nire gorputza sarraski telebisiboa izan da
zeina egokitu behar izan den hitz-muga eta soinu klipetara
Gaur, nire gorputza sarraski telebisiboa izan da
zeina egokitu behar izan den hitz-muga eta soinu klipetara behar adina beteak estatistika, kontagailu, neurri eta erantzunekin,
horretarako nire ingelesa hobetu behar izan dut eta
Nazio Batuen nire ebazpenak ikasi ditut.

Baina, hala ere, berak galdetu dit:
«Ziadah andereñoa, ez duzu uste guztia konponduko litzatekeela zuen seme-alabei hainbesteko gorrotoa irakasteari utziko bazeniote?»
(pausa)
Pazientziaz jokatzeko indarra
bilatu nuen nire barnean,
baina pazientzia ez dago nire mihiaren puntan,
bonbak Gazaren gainera erortzen diren bitartean.

Pazientziak nigandik ihes egin du, besterik gabe.
(pausa) (irribarrea)
Guk bizia irakasten dugu, jauna
Rafeef, oroitu irri egitea.
(pausa)
Guk bizia irakasten dugu, jauna
Guk, palestinarrok,
bizia irakasten dugu,
eurek azken zerua okupatu dutenean.
Guk bizia irakasten dugu, eurek beraien asentamenduak
eta Apartheidaren harresiak azken zeruan eraikita ere.
Guk bizia irakasten dugu, jauna

Baina gaur, nire gorputza sarraski telebisibo bat izan da,
hitz-muga eta soinu klipetara egokitzeko fabrikatua.
Baina, emaguzu istorio bat, istorio humano bat.
Badakizu, hau ez da politika,
jendeari, zuri eta zure jendeari buruz
hitz egitea besterik ez dugu nahi, emaguzu, beraz, istorio humano bat,
ez itzazu Apartheid eta okupazioa
hitzak aipatu.
Hau ez da politika,

kazetari bezala lagundu egin behar didazu
zure istorioa kontatzen, istorio politikoa ez dena.
Gaur, nire gorputza sarraski telebisiboa izan da

Zer deritzozu medikazioa behar duen Gazako emakume baten istorioa ematen badiguzu?
Zer diozu zutaz?
Ba al duzu gorputzean nahikoa hezur apurtu eguzkia estaltzeko?
Eman zure hildakoa eta euren izenen zerrenda bat,
gehienez 1.200 hitz erabilita.
Gaur, nire gorputza sarraski telebisiboa izan da

hitz-muga eta soinu klipetara egokitzeko fabrikatua.
Eta terroristen odolak hunkitzen ez dituen horien menetara mugitua

Baina haiek damu dira.
Damu dira Gazaren gaineko setioagatik.
Beraz, Nazio Batuen ebazpenak
eta estatistikak eman nizkien,
eta kondenatu genuen, deitoratu genuen, arbuiatu genuen.

Hauek ez dira bi bando berdin,
okupatzailea eta okupatua,
eta ehun hildako, berrehun hildako, mila hildako.
Eta gerra krimen eta sarraski honen erdian,
hitz eta irribarre ez exotikoak eraiki ditut,
irribarre ez terrorista,
kontatu eta birkontatu nuen,
ehun hildako, berrehun hildako, mila hildako.

Bada inor hor kanpoan?
Entzungo al nau inork?

Euren gorpuen gainean negar egitea gustatuko litzaidake,
gustatuko litzaidake, besterik gabe, korrika egin ahal izatea
errefuxiatu eremuetara
eta umeak besoetan hartzea, eta belarriak estaltzea
gehiago entzun ez dezaten
bonben zarata,
nik egiten dudan bezala.

Gaur, nire gorputza sarraski telebisiboa izan da

eta utzidazue esaten:
zuen Nazio Batuen ebazpenek
ez dute sekula honen gainean ezer egin.

Inolako soinu klipik,
ez zait inolako soinu klipik bururatu,
ez du axola zer nolako ingeles maila dudan,
inolako soinu klipek,
inolako soinu klipek
inolako soinu klipek,
inolako soinu klipek,
ez ditu berpiztuko,
inolako soinu klipek ez du hau konponduko.
Guk bizia irakasten dugu, jauna
Guk bizia irakasten dugu, jauna

Guk, palestinarrok,
goizero esnatzen gara
munduari bizia irakasteko,
jauna.

Rafeef Ziadah - Palestina

www.mugarikgabe.org

mugarik gabe